

Krótka historia książki

Dlaczego czytamy „od deski do deski”? Jaki tytuł nosi najstarsze drukowane dzieło? Co konopie mają wspólnego z literaturą? Jeśli chcesz poznać odpowiedzi na te pytania, zapraszam w podróż po historii książki - wynalazku, który odmienił oblicze ludzkości.

Chińskie patenty

Gdzie został wynaleziony druk? Nie, to nie była Europa. Otóż, zanim Opatrzność zesała nam Gutenberga, ponad pół tysiąca lat wcześniej nieocenieni Chińczycy właśnie wydawali „Diamentową Sutrę”, najstarszą drukowaną książkę (868 r.). Przypisuje się im również wynalezienie atramentu oraz tuszu. Legenda głosi, że w I wieku naszej ery, królewski eunuch Caj Lun za pomocą pomysłowej mieszanki składającej się z łodyg konopi, szmat, kory drzewnej i sznurków ze starych sieci rybackich, stworzył papier. Dopiero w XIII wieku nowy materiał rozpowszechnił się w Europie. Jednak, aby dowiedzieć się, jak wyglądały pierwsze książki, trzeba cofnąć się w czasie do starożytności.

Tabliczki i zwoje

Jest rok 3000 przed naszą erą. Sumerowie właśnie opracowują pismo i poszukują sposobu jego uwiecznienia. Wpadają na pomysł zapisywania swoich tekstów na glinianych tabliczkach, które uznawane są za pierwsze książki. Nieco później, Egipcjanie posługują się zwojami papirusów. W I wieku naszej ery pojawia się książka w formie nieco bardziej przypominającej znaną nam współcześnie. Poszczególne elementy, jak na przykład woskowe tabliczki, zaczęły być zszywane lub związane, a duże arkusze pergaminu składano w prostokąty. W średniowieczu książki przepisywane były ręcznie i oprawiane w skóry bądź drewno (stąd powiedzenie „przeczytać książkę od deski do deski”). Za bogato zdobioną, wysadzaną drogimi kamieniami pozycję, można było kupić kilka całkiem nieźle prosperujących wiosek. Jak można się domyślać, nie wszystkich stać było na taką ekstrawagancję. Na szczęście na horyzoncie pojawił się pewien uzdolniony człowiek.

Od Gutenberga do współczesności

W połowie XV wieku Gutenberg opracowuje ruchome czcionki – wynalazek, który zrewolucjonizował cały świat. Pierwszym wielkim dziełem drukarskim była oczywiście Biblia.

Później wszystko potoczyło się już bardzo szybko. Powszechny dostęp do wiedzy, komunikacja na masową skalę, rozwój społeczeństw – to tylko niektóre ze skutków tego niebywałego osiągnięcia. Do końca XV wieku drukarnie powstały we wszystkich krajach europejskich (oprócz Rosji). Zaczęły powstawać książki o tematyce świeckiej, przeznaczone dla szerszego grona odbiorców. Stały się poręczniejsze, tańsze i bardziej dostępne. Książka trwała w niezmienionej formie do XX wieku, kiedy to nastąpiła kolejna komunikacyjna rewolucja.

Audiobooki i e-booki

Okazało się, że książka, aby zostać przeczytana, nie musi mieć materialnej postaci. Pierwsze audiobooki nagrywane były na płytach gramofonowych. Największą popularność zyskały stosunkowo niedawno, wraz z rozpowszechnieniem się innych nośników i poszerzeniem kręgu odbiorców o dorosłych czytelników. Książki elektroniczne to dużo młodszy wynalazek. Ich początki związane są z powstaniem Internetu i możliwością przesyłania plików. Wraz z rozwojem technologii, powstał e-papier, który możemy spotkać w czytnikach. Podstawową jego zaletą jest fakt, że ekran nie podświetla się ani nie odbija światła, dzięki czemu nasze oczy nie męczą się tak szybko, jak podczas czytania ze zwykłego monitora. Są jednak przeciwnicy e-booków, którzy twierdzą, że książka, której nie można dotknąć ani powąchać, traci cały swój urok.

Jak myślicie, jaki będzie następny etap w rozwoju książki? Czy e-booki wyprą tradycyjne wydania?

Malwina Szewczyk

Więcej na:

